

VELIKA BRITANIJA

I. KATOLIČKA CRKVA

Velika Britanija (= V. B.) ima dvije odijeljene biskupske konferencije: Engleska – Wales i Škotska. Ovaj se prilog odnosi u prvom redu na situaciju u Engleskoj i Walesu u razdoblju od 1945. do 1984.

Na početku 20. stoljeća dva su čimbenika prouzročila obrambeno i nadasve kruto držanje engleskog katolicizma: osjećaj da je progonjena manjina; velik broj irskih katolika koji su dolazili u engleske gradove u potrazi za poslom. Hijerarhija se bojala da je vjera siromašnog i jednostavnog svijeta u opasnosti ne samo zbog protestantske hereze nego i zbog opće rel. nezainteresiranosti. Odgoj siromaha postao je najprečim zadatkom: „Stvaranju dobrih škola treba dati prednost pred svakim drugim djelom... Škola je ta koja osigurava kreposnu i poticajnu zajednicu“ (First Synod of Westminster, 1852).

Kat. djelovanje u Engleskoj većim se dijelom poistovjećivalo s poučavanjem mladih u vjerskom nauku. „Penny Catechism“ posvuda se upotrebljavao; metoda se sastojala od učenja teksta napamet, uz poneko kratko tumačenje. Kanonik → Drinkwater usprotivio se takvu načinu katehiziranja. Prema njegovu mišljenju, taj postupak nije bio primjeren potrebama i sposobnostima djece. Stoga je zahtijevao promjene putem svoga časopisa „The Sower“. Unatoč takvim pokušajima, znakovite su se pro-

mjene dogodile tek oko 1960. Kerigmatski pokret ušao je u Englesku putem predavanja → J. Hofingera, koje je on držao za vrijeme vrlo posjećenih ljetnih tečajeva. Katolički nastavnici ponovno su otkrili Bibliju. Približavanje povijesti spasenja bilo je velikodušno prihvaćeno i D. Lance ju je uklopio u svoj *Syllabus* za školu drugoga stupnja (11–16 godina).

Godine 1965. kard. Heenan utemeljio je „Corpus Christi College“ kao nacionalni kat. centar. Njime je ravnao H. Richards, istraživač Svetog pisma, i kvalificirano profesorsko osoblje. Studenti su dolazili iz raznih zemalja engleskoga govornog područja. Vodstvo centra uvjerilo se brzo da, unutar šireg pojma objave, shvaćene kao procesa koji još traje, povijest spasenja bijaše vrlo uzak temelj za k., te je uporno nastojalo oko više iskustvenog pristupa. Posebno je utjecajno bilo djelo G. Morana.

Takve promjene pobudile su u mnogih djelatnika osjećaj nesigurnosti i mnoge članove svećenstva učinile sumnjičavim prema „novoj katehezi“. Razilaženje u mišljenju, koje se usredotočilo na „Corpus Christi College“, bilo je neizbježno. Sve se završilo 1972. kad je tadašnje upravno tijelo radije dalo ostavku nego da otpusti pet pozvanih profesora, kao što je zahtijevao kard. Heenan. Oni su tvrdili da je ono što se osporava upravo narav i kvaliteta rel. odgoja što ga zahtijeva današnje doba.

Razilaženje je postalo opće a koji put i tvrdoglavo. Mnogi su zahtijevali ponovno uvođenje katekizma: neki su biskupijski kat. ravnatelji bili osporavani, a bilo je i žestokih rasprava u katoličkom tisku.

S vremenom se situacija smirila, iako rasprave nisu bile završene. Razni nastavnici religije postigli su više stupnjeve u teologiji i kvalifikacije u rel. odgoju. Mnogi su bili pod utjecajem spisa koje su napisali stručnjaci u rel. odgoju a koji su pripadali drugim vjeroispovijestima. Poznavanje i pozitivno vrednovanje rel. vjere drugih činilo se nužnim da bi se djeca pripravila na pluralističku okolinu u V. B. Službeni katolički dokumenti ohrabrivali su nadilaženje jedino doktrinalnog isticanja; školu su držali za ograničenog čimbenika k., a isticali su nužnost rada s odraslima.

Plod je toga da danas postoji mnogo posto-

janiji broj župnih programa koji idu ususret tim potrebama. Razne župe imaju sakramentalne programe koji uključuju cijelu zajednicu i potiču na veću suradnju između obitelji, župe i škole (Brusselmans, Saris). *Red → uvođenja odraslih u kršćanstvo* (Ordo initiationis christianae adultorum = OICA) ima znatan utjecaj na župni život. U svakoj biskupiji postoje programi nadahnuti na OICA. Odgoj odraslih danas je brižnije vođen i dobar se rad odvio u centrima kao što je Upholland Norhern Institute. Savjetovanje koje je Institut započeo objavljuje izvještaje, a prigodno i dokumente (*Progress in Adult Christian Education*). Novo usmjerenje k. potpuno je priznato na Nacionalnom pastoralnom kongresu u Liverpoolu 1980. Predavanja s kongresa opisuju k. kao proces odgoja i obrazovanja za kršćanski život, na postupan, mnogostruk, zajedničarski način, što traje cijeloga života. Obnova k. ohrabrena je i dokumentom *Signpost and Homecomings* (1981).

Školski sustav u Engleskoj je jedinstven. Dvostruko ustrojstvo omogućuje postojanje dviju škola u suradnji: škola koje su osnovale mjesne vlasti (npr. London) i škola koje su osnovale dobrovoljne ustanove (npr. rimokatolici). To konkretno znači da država potpomaže u iznosu od 85% (u Škotskoj 100%) izgradnju školskih zgrada i njihovo funkcioniranje, a daje i plaće nastavnicima; tako i profesorski zbor (u većini katolici) koji vodi školu i kontrolira kurikulum. Religija je predmet priznat u kurikulumu. U školama drugoga stupnja postoji poseban odjel za religiju; nastoji se povjeriti ga kvalificiranim specijalistima. Religija i Biblija mogu se izabrati kao predmeti za državni ispit. Postoje katolički „koledži“ za izobrazbu nastavnika za katoličke škole. Ovi koledži, preuređeni i ograničeni brojem, danas nude akademske tečajeve u raznim predmetima, i ne samo za one koji žele poučavati (diploma iz filozofije, diploma i magisterij iz odgojnih znanosti). Studenti koji žele poučavati u katoličkim školama a još nemaju neku kvalifikaciju u teologiji i rel. odgoju, trebaju dobiti svjedodžbu o rel. odgoju koju izdaju biskupi na nacionalnoj razini. Svaka je biskupija odgovorna za svoj rel. *Syllabus*. Tijekom godina drugi su *Syllabus*

uvvedeni iz Amerike, Australije, Irske (nedavno kat. irski program „Veritas“). D. Konstan (Westminster) i A. Bulen (Liverpool) objavili su *Syllabus* koji se naširoko primjenjuju.

S obzirom na ciljeve r. n. mišljenja su podijeljena. Rel. odgoj i/ili k.? Stvoren je izraz „kri-tička solidarnost“ da bi se izrazila vlastitost po kojoj bi se imala raspoznavati katolička škola u sklopu engleskog školskog sustava.

Na nacionalnoj razini postoji „adviser“ (savjetnik) za biskupe. K. Nichols bio je prvi (1974). On je objavio, uz odobrenje biskupa, *Cornerstone. Guidelines for Religious Education*. Godine 1983. biskupska je konferencija preuredila svoje ustrojstvo i postupke te ustanovila šest odsjeka. Nacionalni savjetnik za rel. odgoj ujedno je i tajnik Odjela za kršćanski nauk i odgoj (Department of Christian Doctrine and Formation), koji ima sedam službenika, svakog sa svojim specifičnim područjem zanimanja (škole, obitelj, mladi, odrasli itd.). Svakoj komisiji, koju tvori po šest stručnjaka, predsjedava biskup; njihova je zadaća da savjetuju, istražuju i promiču to područje. U svakoj biskupiji postoji ravnatelj za k. kojem pomaže grupa odgovornih osoba. Neke su od tih grupa brojne, s mnogim članovima koji su specijalizirani za određene aspekte posla; druge su ograničene brojem. Biskupijski odbori sastaju se jedanput godišnje na zajedničku raspravu. Postoji sve veći broj (zasad ih međutim ima relativno malo) kvalificiranih laika koji s punim radnim vremenom rade kao koordinatori kat. djelatnosti neke župe ili skupine župa. Danas se, pod vodstvom P. Purnella, nacionalnog savjetnika, odvija posao oblikovanja nacionalnih smjernica, s idejama i materijalima namijenjenima ne samo školama nego i župama i obiteljima.

Bibliografija

- C. BRUSSELMANS—B. HAGGERTY, „We Celebrate Eucharist“, Morrinstown, Silver Burdett Co, 1975; R. DUCKWORTH, „Ten Years of Religious Education in England“, u: »Lumen Vitae« 30(1975)3—4, 375—388; M. HORNSBY—SMITH, „Catholic Education“, London, Sheed and Ward, 1978; „Living and Believing Series“, London, G. Chapman, 1979; K. NICHOLS, „Cornerstone“, Sloug, St. Paul Publ, 1978; „Report, National Pastoral Congress, Liverpool 1980“, ondje, 1981; „Report to Bishops, Signpost and Homecomings“, ondje, 1981; R. RUMMERY, „Catechisis

and Religious Education in a Pluralist Society", Sydney, E. Dwyer, 1975; W. SARIS, „Towards a Living Church", London, Collins, 1980; ISTI, „Together We Communicate", ondje, 1982.

JAMES GALLAGHER